

تحلیل جامعه شناختی اثر فضای مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

*سیدعطاءالله سینایی

**سارا موسوی مشهدی

* استادیار، دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران sinaee_sa@yahoo.com

** کارشناس ارشد مدیریت رسانه، تهران، ایران s.mosavimashhadi@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۲۵

صص: ۹۵-۱۰۶

چکیده

گسترش روزافزون کاربرد فناوری‌های دیجیتال باعث شده است که فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به بخش مهمی از زندگی روزمره افراد تبدیل شود. بعلاوه فناوری‌های دیجیتال و فضای مجازی موجب دگرگونی ابزار، روش‌ها و محتوای یادگیری در نظام‌های آموزش و پرورش شده‌اند. همزمان بررسی ابعاد و آثار کاربرد گسترده فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، از آغاز مورد توجه محققان بوده است و پژوهش حاضر نیز چنین هدفی را دنبال می‌کند.

این پژوهش، با روش تحقیق همبستگی و با ابزار پرسشنامه اجرا شده است. جامعه آماری شامل تمام دانش آموزان دختر سال اول دوره متوسطه، ناحیه دو آموزش و پرورش شهر مشهد، در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ است. حجم نمونه بر اساس فرمول مورگان ۳۸۰ نفر انتخاب و اطلاعات با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس گردآوری شده‌اند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که انگیزه پیشرفت گروه کاربر فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی از میانگین انگیزه پیشرفت گروه غیر کاربر بیشتر بوده است.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی، انگیزه پیشرفت، دانش‌آموزان دختر سال اول متوسطه ناحیه دو آموزش و پرورش شهر مشهد.

نوع مقاله: پژوهشی

۱-مقدمه

کدامیک تنبیه‌کننده هستند و موجب می‌شود که دانش آموزان بهبود یابد. عواملی که موجب افزایش انگیزش تحصیلی می‌شوند، می‌توانند به توانایی شناختی بالاتر و توانمندی بیشتر افراد با سنین مختلف منجر شوند و باعث حضور در محیط آموزشی و کسب مدرک تحصیلی می‌گردد. (کلارک و شروت^۱، ۲۰۱۰)

امروزه ورود به فضای مجازی شبکه‌های اجتماعی زندگی دوم و غیر قابل چشم‌پوشی است. فعالیت کاربران ایرانی، در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به سرعت روبه افزایش است و از مرز دو سوم جمعیت بالای ۱۵ سال کشور گذر

بطور طبیعی هر جامعه‌ای در پی پیشرفت شهروندان خود است. در دنیای کنونی ما، پیشرفت افراد مستقیماً به شبکه پیچیده‌ای از عوامل درونی و بیرونی مرتبط است. این عوامل شامل ساختارها، نهادها و نظام‌های انگیزش بخش و یا واگرا هستند. نهاد تعلیم و تربیت و نظام آموزش و پرورش هر کشور نقش اساسی در این خصوص دارد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، مستلزم موضوع انگیزش، ذینفعان فرایند یادگیری-یاددهی است که همواره در کانون وظایف و کارکردهای نظام آموزش و پرورش قرار دارد. انگیزه در فرایندهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی و عملکرد شناختی نیز نقش به‌سزایی دارد. انگیزه تاثیر مستقیمی روی تلاش برای رسیدن به اهداف داشته و شروع و ادامه دادن به فعالیت را ممکن مشخص می‌کند که کدام نتایج، مشوق و

1. Clark and Schrott

فضای مجازی در ناحیهٔ دو آموزش و پرورش شهر مشهد وجود دارد؟

۲- مبانی نظری

نظریه‌های انگیزش در دو دسته نظریه‌های محتوایی و نظریه‌های فرایندی قابل طبقه‌بندی هستند. نظریه‌های محتوایی، به بیان عوامل انگیزشی و نیازهای شکل‌دهنده رفتار می‌پردازند و فرایند ایجاد، هدایت و حفظ انگیزه را تشریح نمی‌کنند. درمقابل نظریه‌های فرایندی با بررسی‌ساز و کارها و شیوه‌های ایجاد انگیزه، به تشریح این بخش از معمای انگیزش می‌پردازند. در این نظریه‌ها، ارتباطهایی که باید ایجاد و حفظ گردند، عواملی که باید در نظر گرفته شوند و تغییرات مهمی که باید به وقوع بپیوندند تا محیط کاری به محیطی مولد برای انگیزه‌ها تبدیل شود، بررسی می‌شوند (اخوان، ۱۳۹۱)

انگیزه پیشرفت

در قرن جدید با پیشرفت سطح رفاه بشر، شاید دیگر مسائلی مانند نیازهای زیستی نتواند محرک نیرومندی برای به جریان انداختن زندگی بشر باشد و حالتی از پوچی و بیهودگی در حال گسترش است. بنابراین اگر بتوانیم افراد جامعه را به سوی زندگی بهتر سوق دهیم، یعنی این نگرش که باید در تمام مراحل زندگی هدفی برای پیشرفت خود داشته باشیم و در واقع انگیزه پیشرفت ایجاد کنیم، می‌توانیم بسیاری از مشکلات روانی را کاهش دهیم. این مسئله در روانشناسی مثبت نگر حتی به عنوان یک روش درمانی مورد توجه قرار گرفته است. بگونه‌ای که به فرد می‌آموزند که در هر موقعیتی حتی وقایع ناگوار زندگی به دنبال فرصت‌های ایجاد شده باشد، نه این که در جریان افکار منفی خودکار خود گرفتار شود. در روانشناسی مثبت‌نگر، پیشرفت هدف نیست بلکه منظور اصلی ایجاد هدف در زندگی است (کوربی، ساتویندر و ادواردو ۲۰۱۰).^۳ البته این که فرد خود را گرفتار ملاک‌های رقابتی اجتماعی کند کار درستی نیست، پیشرفت باید با توجه به ملاک‌های فردی و برای تامین نیاز به شکوفایی فرد باشد و فرد باید بیاموزد که بیشتر بر مبنای انگیزه‌های درونی خود رفتار کند تا در

کرده است. همزمان میزان زمان و نوع فعالیت در بسترهای دیجیتال در حال افزایش و دگرگونی است. (عدلی پوروهمکاران ۱۳۹۲) با وجود بسیاری محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها رسانه‌های اجتماعی به بخش جدایی‌ناپذیر از فعالیت‌های روزمره مردم، بالاخص جوانان و نوجوانان تبدیل شده است. بسیاری از آنها هر روز ساعت‌ها در اینستاگرام، واتساپ، تلگرام، فیس بوک و سایر رسانه‌های اجتماعی معروف زمان صرف می‌کنند. بنابراین، بسیاری از محققان تأثیر رسانه‌ها و برنامه‌های اجتماعی را بر جنبه‌های مختلف زندگی مردم بررسی می‌کنند (بارتورزیک و همکاران ۲۰۱۷، علاوه بر این، تعداد کاربران شبکه‌های اجتماعی در سراسر جهان در سال ۲۰۱۹، ۳,۴۸۴ میلیارد نفر است که ۹ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است (گزارش اخبار دیجیتال، ۲۰۱۹) انگیزه پیشرفت به عنوان یکی از انگیزش‌های پیشرفت، نیروی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه جانبه‌ی عملکرد یادگیری خود با توجه به عالی‌ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد یادگیری و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد یادگیری همراه است، سوق می‌دهد فضای مجازی دارای ابزارهای مختلف و فراوانی است که بسیاری از افراد و اقشار را درگیر خود می‌کند. سازه انگیزش پیشرفت به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت در مدرسه مربوط است و انرژی و جهت رفتار را تعیین می‌کند، اطلاق می‌شود نوجوانان و دانش‌آموزان به شدت تحت تأثیر فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی، بازی‌های آنلاین و فناوری‌های دیجیتال هستند. بنابر این با توجه به اهمیت موضوع، در این مطالعه با استفاده از روش پیمایشی و با گردآوری منابع مختلف اعم از مقالات و کتب و... از پایگاه‌های مختلف جستجو و مطالعه منابع با محوریت تأثیر فضای مجازی به انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان پرداخته خواهد شد.

در این پژوهش به این پرسش پاسخ داده می‌شود که آیا ارتباط معناداری میان انگیزه پیشرفت تحصیلی در میان دانش‌آموزان دختر دورهٔ دوم متوسطه کاربر و غیرکاربر

2. Bartorzec et al

3. Corey Satvinder & Eduardo

برای موفقیت مشوق بیشتری عرضه می‌کنند. برای مثال، کلاس‌هایی را در نظر بگیرید که هم‌اکنون در آنها شرکت می‌کنید. هر درسی احتمال موفقیت خودش را دارد. مثلاً، ریاضیات پیشرفته از آموزش فیزیک مقدماتی سخت‌تر است و برای موفقیت هم ارزش تشویقی خودش را دارد، بدین معنی که، گرفتن نمره خوب در درسی که به رشته شما مربوط است معمولاً با ارزشتر از درسی است که به رشته شما مربوط نیست.

مک کله‌لند (۱۹۶۵) اعتقاد داشت که انگیزه پیشرفت خصوصیتی است که می‌شود به وسیله آموزش آن را افزایش داد و تعلیم و تربیت، محیط خانوادگی و اجتماعی در تکوین آن نقش اساسی دارند. بر این اساس به نظر وی انگیزه پیشرفت یک ویژگی ارثی نیست. آن چه مک کله‌لند را به این دیدگاه رهنمون ساخت تحقیقی بود که وی در سال ۱۹۶۰ برای آموزش انگیزش پیشرفت به صورت دوره‌های آموزشی برگزار کرد. این دوره‌های آموزشی در چندین کشور از جمله کشور هندوستان برای مدیران اجرایی برگزار شد. نتایج این بررسی‌ها نشان داد که همه مدیرانی که دوره‌های آموزشی را برای ارتقاء انگیزه پیشرفت گذارنده بودند، کارهایشان را بهتر از قبل انجام دادند و موفقیت‌های بیشتری را کسب نمودند.

مک کله‌لند (۱۹۶۷) برنامه آموزش انگیزه پیشرفت را در چهار مرحله تدوین کرد. در هر مرحله ۹ تا ۲۵ نفر زیر نظر مربیان کار آزموده آموزش می‌دیدند. مدت زمان آموزش بین ۷ تا ۱۴ روز طول می‌کشید. چهار مرحله آموزشی شامل: ۱) مرحله اول، طرح موضوع انگیزه پیشرفت و آشنایی شرکت‌کنندگان با چگونگی تغییر انگیزه‌ها ۲) مرحله دوم، آموزش معنا و مفهوم انگیزه پیشرفت و کیفیت سنجش و اندازه‌گیری انگیزه پیشرفت ۳) مرحله سوم، آموزش این که در مسیر پیشرفت و کسب موفقیت‌های بزرگ چگونه عمل کنند و چگونه موقعیت‌ها و شرایطی از کار را ترجیح دهند که در آن مسئولیت‌های فردی وجود داشته باشد. اینکه مخاطرات را چگونه اندازه‌گیری کنند و بازخوردها را به سرعت دریافت و تحلیل نمایند.

مک کله‌لند شرایط اجتماعی در ایجاد انگیزه‌ی موفقیت موثر می‌داند و موارد زیر را در این خصوص با اهمیت بر

صورت عدم موفقیت از مسیر پیشرفت باز نماند (کوهن، فریدریکسون، برون و کان وی، ۲۰۰۹)^۴

در مورد انگیزه پیشرفت تعریف‌های مختلفی ارائه شده است بنا به تعریف ویلدنر (۱۹۸۹) این انگیزه عبارت است از میل و اشتیاق یا تلاش و کوششی که افراد برای رسیدن به هدفی یا تسلط بر امور، افراد یا اندیشه‌ها و دستیابی به یک معیار متعالی از خود نشان می‌دهند. بر اساس تعریفی دیگر، انگیزه پیشرفت سائقه‌ای برای پیشی گرفتن از دیگران، دستیابی به پیشرفت با توجه به ملاک‌های مشخص و تلاش جهت کسب موفقیت است (روبینز، ۱۹۹۳). همچنین، گیج و برلانیر^۵ (۱۹۹۲) انگیزه پیشرفت را به صورت یک میل یا علاقه به موفقیت کلی یا موفقیت در زمینه فعالیت خاص تعریف کرده‌اند. بسیاری از محققین عقیده دارند که انگیزه پیشرفت یکی از صفات شخصیتی نسبتاً پایدار است که منشا بسیاری از رفتارهاست. افراد از نظر داشتن انگیزه پیشرفت با هم متفاوتند. برخی دارای انگیزه پیشرفت بالا هستند و برای به دست آوردن موفقیت و دستیابی به هدف‌های خود تلاش می‌کنند و برخی دیگر انگیزه پیشرفت پایینی دارند (اتکینسون، ۱۹۶۶)^۷ در نهایت، انگیزه پیشرفت نشان می‌دهد که یک فرد به واسطه تلاش خودش چه می‌تواند انجام دهد. به طور کلی، انگیزه پیشرفت بر این نکته متمرکز است که چگونه فرد به چنین موقعیت‌هایی پاسخ می‌دهد (نعمتی، ۱۳۹۲)

مدل پیشرفت اتکینسون

جان اتکینسون (۱۹۵۷) معتقد بود که نیاز پیشرفت فقط تا اندازه‌ای رفتار پیشرفت را پیش‌بینی می‌کند. رفتار پیشرفت نه تنها به نیاز پیشرفت فرد بستگی دارد بلکه به احتمال موفقیت او در تکلیف و ارزش تشویق که او برای موفق شدن در آن تکلیف قائل است نیز وابسته است. از نظر اتکینسون احتمال موفقیت و ارزش تشویقی برای موفق شدن به صورت موقعیتی تعیین می‌شود؛ یعنی، برخی تکلیف‌ها احتمال موفقیت زیاد دارند، در حالی که احتمال موفقیت تکالیف دیگر کم است. ضمناً برخی تکلیف‌ها نسبت به تکالیف دیگر

4. Cohen Fredrickson Brown & Conway

5. Robins

6. Gage- Berliner

7. Atkinson

عهدده گرفتن مسوولیت‌های شغلی برسند. در این صورت مهندسين می‌توانند به دنبال تغییر و بهبود باشند. زمینس به مهندسين خود فرصت‌های آموزش و توسعه ارائه می‌کند. این فرصت‌ها به دلیل توسعه توانایی‌هایی که ممکن است موجب بالارفتن از نردبام ترقی شود، ارتباط مستقیم با خودشکوفایی دارد. آموزش و توسعه به کارمندان کمک می‌کند تا با نیازهای در حال تغییر بازار جهانی تجارت آشنا شوند. (ال. پتری، هربرت^۹ ۱۳۸۲)

باری سوگارمن^{۱۰}

سوگارمن جامعه‌شناس بریتانیایی، برخی از جنبه‌های خرده‌فرهنگ‌های طبقه‌ی متوسط و کارگر را مستقیماً به پیشرفت تحصیلی مرتبط می‌داند. به اعتقاد وی بسیاری از مشاغل مربوط به طبقه‌ی متوسط، فرصتی برای پیشرفت مستمر در زمینه‌ی درآمد و مقام به‌همراه دارند. این امر، مشوق برنامه‌ریزی برای آینده می‌شود. به‌عنوان مثال: صرف وقت، انرژی و پول برای کارآموزی، به‌منظور برخورداری از موقعیت‌های بالای شغلی، از آن جمله است. هم‌چنین، بسیاری از مشاغل مربوط به افراد یقه‌سفید، درآمد کافی برای سرمایه‌گذاری در آینده فراهم می‌کنند. در مقایسه، مشاغل طبقه‌ی کارگر، نسبتاً با سرعت به حد نهایی درآمد می‌رسند. در این مشاغل، انتظار برای ترقی کم‌تر است و درآمد کافی برای سرمایه‌گذاری وجود ندارد. افزون بر این، امنیت شغلی در این‌گونه مشاغل کم است. کارگران ساده، در مقایسه با کارکنان یقه‌سفید، با احتمال بیش‌تری اخراج می‌شوند. یکی از عواملی که ممکن است به‌عنوان شاخص طبقه‌ی اجتماعی به‌کار برده‌شود، میزان درآمد است؛ زیرا، این شاخص، رابطه‌ی نسبتاً نزدیکی با موقعیت اقتصادی خانواده دارد. به‌عبارت دیگر: نه‌تنها فقر اثر مستقیمی را بر کیفیت زندگی خانواده، سوء تغذیه، بیماری و... دارد؛ بلکه بر روابط خانوادگی و الگوهای فرزندپروری نیز اثر غیرمستقیم دارد (احمدی، ۱۳۷۸؛ ساعی، ۱۳۷۷؛ شریفیان، ۱۳۷۴). دومین عاملی که به‌عنوان شاخص طبقه‌ی اجتماعی به‌کار گرفته‌شده، سطح تحصیلات است. در بسیاری از

می‌شمارد: (۱) آموزش در خانواده: آموزش‌هایی با اهمیت هستند که صفاتی نظیر استقلال فردی، کنترل خویشتن، بلندپروازی‌های خاص و اعتمادبه‌نفس را در کودکی تقویت نمایند. (۲) طبقه‌ی اجتماعی خانواده: طبقه‌ی اجتماعی، انگیزه‌ی موفقیت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و طبقه‌ی متوسط دارای بیشترین انگیزه‌ها است. (۳) تحرک اجتماعی: در افراد و گروه‌هایی که گرایش به تحرک اجتماعی دارند، انگیزه‌ی موفقیت بیش‌تر دیده می‌شود. (۴) ایدئولوژی: ایدئولوژی و از جمله ایدئولوژی‌های مذهبی، لیبرالیسم و دیگر ایدئولوژی‌های کلان عوامب بسیار با اهمیتی هستند. (روشه^۸، ۱۳۷۰: ۱۹۳-۱۸۹).

هرم مازلو

به عقیده‌ی آبراهام مازلو هر فرد دارای نیازهای ذاتی است که فعال‌کننده و هدایت‌گر رفتارهای اوست. نیازهای اولیه‌ی هرم مازلو در پایین‌ترین سطح و نیازهای پیچیده در بالاترین سطح قراردارند. نیازهای اولیه انسان‌ها را به کار و می‌دارند. این نیازها شامل غذا، آب، گرما، سرپناه و پوشش می‌باشد. زمینس برای کارمندان خود این فرصت را فراهم می‌آورد تا نیازهای سطح بالای خود را برآورده سازند. برای کارمندان خلاق دارای مهارت مانند مهندسين این موضوع از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. محترم شمرده شدن یعنی هم خود را محترم بدارید و هم به دیگران احترام بگذارید. اینکه یک کارمند احساس کند کار وی می‌تواند در سازمان به نحو مطلوبی تغییر ایجاد کند باعث احساس احترام می‌شود. دیدن دستاوردهای فردی توسط کارفرما به این معنی است که وی محترم شمرده شده است. به‌عنوان مثال در زمینس الگویی وجود دارد که در آن پیشنهادها برای بهبود عملکرد پروژه‌ها مورد تشویق قرار می‌گیرد. این تشویق می‌تواند بصورت مالی برای فرد، گروه کاری وی یا به رسمیت شناخته شدن این پیشنهاد و بدون هزینه مالی باشد. خود شکوفایی به معنی پی بردن به استعدادهای نهانی و بالقوه برای دستیابی به اوج قابلیت‌های خویش است. انجام کارهای مهندسی به کارمندان این امکان را می‌دهد تا به خود شکوفایی با دخیل شدن در تصمیم‌گیری کارها و به

9.Petri, L. Herbert
10.Barry Sugarman

8.Rosche

پیشرفت تحصیلی فرزندان مؤثر است. (اندرسون^{۱۱} ۱۹۷۱) نشان داده است که متغیرهای: پافشاری خانواده برای پیشرفت فرزندان، راهنمایی‌های تحصیلی، تلاش خانواده، علائق هوشی خانواده و عادات کاری خانواده. سطح سواد والدین و مشکلات خانوادگی نیز از عوامل مؤثر بر انگیزه های پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است. (گلابزاده، ۱۳۶۹؛ خیر، ۱۳۷۵؛ شریفیان، ۱۳۸۱).

پژوهش آرنولد که به شناسایی شاخص های ارزش گذاری فناوری پرداخته است، مجموعه‌ای از صد شاخص را برای ارزش گذاری فناوری معرفی کرد که در هشت دسته اصلی قرار دارند: (آرنولد، ۱۹۸۷) (ماهیت فناوری ۲) عوامل هزینه‌ای (۳) عوامل بازار محصول (۴) عوامل رقابتی (۵) حمایت از حقوق مالکیت فکری مربوط به فناوری (۶) انتقال گیرنده فناوری (۷) موارد قانونی و سیاسی (۸) عناصر موجود در قرارداد انتقال فناوری. (بندریان، ۱۳۹۲)

متغیرها و مفاهیم اصلی

فضای مجازی و شبکه های اجتماعی: شامل نسل جدیدی از پایگاه‌ها (وبسایت‌های) اینترنتی هستند. در این پایگاه‌ها کاربران حول محور مشترکی به صورت مجازی با هم جمع می‌شوند و جماعت‌های آنلاین را تشکیل می‌دهند. شبکه‌های اجتماعی، متناسب با نوع موضوع فعالیتشان، امکانات دیگری از قبیل خبرخوان‌های اینترنتی، قابلیت آپلود کردن ویدیوها و فایل‌های کامپیوتری و برقراری ارتباط با سایر رسانه‌های شخصی را نیز در گزینه‌هایشان دارند (قاسم‌زاده ۱۳۹۰)

دانش آموزان: شامل تمام دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم، مدارس ناحیه دو آموزش و پرورش شهر مشهد است.

۳- پیشینه پژوهش

تحقیقات خارجی:

گرین (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان داد که استفاده کاربران از چند پلتفرم شبکه‌ای اجتماعی در حال افزایش است و حدود ۵۲ درصد از افراد آنلاین، از دو یا بیشتر از دو برنامه‌ی مربوط به شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، لذا همین مشارکت فعال در این حوزه می‌تواند یک ابزار

تحقیقات، از سطح تحصیلات والدین برای نشان دادن طبقه‌ی اجتماعی استفاده شده است.

مطالعات مرتبط با ایران نشان می‌دهد که سطح سواد پدران، مهمترین معیار تعیین کننده‌ی محیط فرهنگی و اجتماعی خانواده است و می‌تواند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر توانایی‌های ذهنی فرزندان اثر بگذارد. سومین عاملی که به‌طور گسترده‌ای در تحقیقات اخیر به‌عنوان شاخص طبقه‌ی اجتماعی به کار رفته است، شغل والدین می‌باشد. اگر چه تعریف طبقه‌ی اجتماعی، به‌عنوان موقعیت شغلی یا به‌عنوان شاخصی از طبقه‌ی اجتماعی ممکن است مورد انتقاد قرار گیرد؛ ولی می‌توان گفت که این شاخص رابطه‌ی نزدیکی با درآمد و منزلت یا موقعیت اجتماعی دارد. به‌هرحال، پیوستگی شغل با درآمد و منزلت اجتماعی - به‌عنوان دو جنبه‌ی اصلی طبقه‌ی اجتماعی - این شاخص را، شاخص مناسب تری نسبت به سایر شاخص‌های طبقه‌ی اجتماعی درآورده است (احمدی، ۱۳۷۸؛ خیر، ۱۳۷۶؛ ساعی، ۱۳۷۷).

در این میان، خانواده شرایطی را فراهم می‌آورد که بتواند در زندگی تحصیلی فرزندان نقش اساسی داشته باشد. تجارب خانوادگی، می‌تواند در عمل کرد تحصیلی فرزندان مؤثر باشد و از این رو در زندگی بعدی او اثر به‌سزایی دارد. از جمله‌ی این تجارب، می‌توان به از هم گسستگی خانواده، رفتار اقتدارگرایانه، سطح سواد و درآمد والدین اشاره نمود. والدینی که در مواجهه با فرزندان رفتاری خشن و غیردوستانه برمی‌گزینند؛ غالباً به سرزنش و اهانت و تنبیه فرزندان خود تمایل دارند و والدینی که از فرزندان خود مسؤولیت نمی‌خواهند معمولاً نظم و قاعده‌ی خاصی را در تربیت فرزندان خود دنبال نمی‌کنند. مادران بر روی تحصیل و انتخاب شغل دختران‌شان تأثیری قوی دارند؛ اما، مادرانی که از طبقه‌ی اقتصادی اجتماعی پایینی هستند و نسبت به آینده ناامید و از زندگی خود نیز ناراضی و پریشان‌خاطر هستند؛ معمولاً با دختران‌شان در مورد آموزش عالی و حرفه‌ی مناسب زیاد صحبت نمی‌کنند؛ در نتیجه، چنین دخترانی حتی وقتی که در دبیرستان معدل خوبی هم دارند، معمولاً به ترک تحصیل می‌اندیشند. (به‌نقل از عارفی، ۱۳۸۳: ۱۵۲). محیط خانواده، عامل دیگری است که بر

11. Anderson

مطلوب در این خصوص است. فیضی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان "بررسی ارتباط استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، نشان داده اند که میان میزان ساعت استفاده از شبکه های اجتماعی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان رابطه آماری معنی داری وجود ندارد. اما میان ساعت مطالعه در زمان غیر از امتحان و معدل ترم گذشته با انگیزه پیشرفت ارتباط آماری معنی داری مشاهده شده است.

کریمیان و رحمت زهی (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان "بررسی تاثیر فضای مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان" نشان داده‌اند که سپری کردن زمان بیش از حد در فضای مجازی از طریق کاهش ساعات مطالعه و خستگی دانش‌آموزان، بر کاهش پیشرفت تحصیلی اثر می‌گذارد. اویسی کهخا (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان "بررسی تاثیر فضای مجازی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان" نشان داد که فضای مجازی می‌تواند نقش اساسی در فعالیتهای علمی و آموزشی دانش‌آموزان ایفاء کند و زمینه را برای تعاملات علمی آنان هموار و مناسب سازد و موجب بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز شود. رضوانی (۱۳۹۶) در پژوهش خود با عنوان "تاثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر جامعه‌پذیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان چالوس" نشان داد که بین میانگین جامعه‌پذیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در دو گروه کاربر و غیرکاربر تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که این تفاوت در مورد جامعه‌پذیری به سود گروه کاربر شبکه‌های اجتماعی و در مورد انگیزه پیشرفت تحصیلی به سود گروه غیرکاربر شبکه‌های اجتماعی مجازی است. صادقی ده چشمه (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان "تاثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر کیفیت ارتباطات جوانان ۱۵ - ۳۰ سال محله وازیچه اصفهان" نشان داد که افراد با استفاده از شبکه‌های اجتماعی از مزایایی نظیر حمایت اطرافیان، اطلاعات، عواطف و احساسات برخوردار شده و اغلب جوانب زندگی واقعی خود را که نیازمند حضور فیزیکی

قدرتمند، شفاف، غیرسلسله مراتبی، در قالب پلتفرم‌های مختلف به صورت باز و تعاملی و در زمان واقعی ایجادکننده‌ی یک تغییر مثبت در تعاملات باشند. اسالوین^{۱۲} (۲۰۰۶ص ۳۲۶) طی پژوهش‌هایی نشان داد که انگیزه پیشرفت در ابتدا تحت تاثیر تجارب فرد در خانواده شکل می‌گیرد. سپس در مدرسه است که دانش‌آموز اشتیاق برای موفقیت را کسب می‌کند. (دالکل فسونی^{۱۳}، ۲۰۰۵) به نقل از پورجمشیدی، (۱۳۸۶) نیز تأثیر کاربرد اینترنت را در یادگیری درس زبان انگلیسی مورد بررسی قرار داد. او در این پژوهش از یک روش نیمه‌تجربی، دانش‌آموزان درس زبان انگلیسی را در یک ترم تحصیلی با کمک اینترنت آموزش داد. در پایان با مشاهده نمرات امتحانی این درس به این نتیجه رسید که این ابزار باعث افزایش یادگیری دانش‌آموزان می‌شود، همکاری و مشارکت را در بین دانش‌آموزان بالا می‌برد و مهارت‌های زبانی آنان را به ویژه در خصوص تلفظ صحیح کلمات افزایش می‌دهد. از نظر بکر (۱۹۹۱) رایانه‌ها نقش‌های گوناگونی را در مدارس بازی می‌کنند. آنها برای تدریس و تسهیل مطالعه مطالب دشوار و همچنین در ایجاد فرصت‌هایی برای دانش‌آموزان در زمینه استفاده از فناوری کمک می‌کنند و ابزارهایی سودمند برای اجرای تکالیف مدرسه‌ای هستند (شیخ‌زاده و مهرمحمدی ۱۳۸۳) فوری^{۱۴} (۲۰۱۶) در مطالعه ای با عنوان تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان مهندسی دانشگاه مایدوگوری، در نیجریه، نشان داده است که شبکه‌های اجتماعی تأثیری بر عملکرد تحصیلی ندارد.

پیشینه داخلی

رحمانی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان "بررسی آمادگی الکترونیکی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در یادگیری مهارت‌های زبان (مطالعه موردی زبان عربی دانشجویان دانشگاه شیراز)" نشان دادند که دانشجویان از نگرش و مهارت لازم برای استفاده از فضای مجازی در یادگیری مهارت‌های زبانی بی‌بهره‌اند و به نظر آنان، فرهنگ سازمانی دانشگاه فاقد شیوه‌های حمایتی و

12.salovin

13.Dela Cal-Fasoni

14.Fori

همه دانش آموزان دختر سال اول دبیرستان شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند که تعداد آنها ۲۳۶۲ نفر بود. از میان آنان ۳۸۴ دانش آموز (هر گروه ۱۹۰ نفر) به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند.

یافته های پژوهش

تحلیل های توصیفی

شاخص های آماری مربوط به متغیرهای درگیر در موضوع تحقیق

جدول ۱. آماره های توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی

پژوهش

درصد	فراوانی		
۱۰۰،۰	۳۸۴	دختر	جنسیت
۱۰۰،۰	۳۸۴	کل	
۳۳،۳	۱۲۸	پایه ۱۰	پایه تحصیلی دوره متوسطه دوم
۳۳،۳	۱۲۰	پایه ۱۱	
۳۵،۴	۱۳۶	پایه ۱۲	
۱۰۰،۰	۳۸۴	کل	
۵۰،۰	۱۹۲	مجازی	کاربران
۵۰،۰	۱۹۲	غیر مجازی	
۱۰۰،۰	۳۸۴	کل	
۳۲،۸	۶۳	تلگرام	عضویت در گروه های اجتماعی
۳۱،۸	۶۱	واتساپ	
۳۲،۸	۶۸	اینستاگرام	
۱۰۰،۰	۱۹۲	کل	
۲۸،۱	۱۰۸	بالا	طبقه اجتماعی
۳۷،۲	۱۴۳	متوسط	
۳۴،۶	۱۳۳	پایین	
۱۰۰،۰	۳۸۴	کل	

اطلاعات جدول بالا نشان می دهد که ۱۰۰ درصد پاسخگویان که به لحاظ پایه تحصیلی نیز بیشترین درصد پاسخگویان ۳۵،۴٪ پایه تحصیلی خود را پایه ۱۲ و کمترین درصد ۳۱،۳٪ نیز پایه ۱۱ گزارش کرده اند و به طور کلی ۵۰٪ در شبکه های اجتماعی عضو بوده و ۵۰٪ نیز عضو نبوده اند. هم چنین از ۱۹۲ نفری که عضو شبکه های اجتماعی بوده اند ۳۵،۴٪ عضو شبکه اجتماعی اینستاگرام بوده، ۳۲،۸٪ عضو گروه تلگرامی بوده، و ۳۱،۸٪ نیز عضو گروه واتساپی بوده اند. همچنین به لحاظ طبقه اجتماعی نیز

افراد در کنار یکدیگر نمی باشد را در این اجتماعات مجازی بدست می آورند.

۴- فرضیه پژوهش:

در مجموع با تکیه بر چارچوب نظری و پیشینه پژوهش می توان فرضیه زیر را طرح نمود:

بین پیشرفت دانش آموزان با کاربری فضای مجازی رابطه معنادار مثبتی وجود دارد.

۵- روش پژوهش

در پژوهش حاضر نیز یک مطالعه موردی بر روی دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم، شهر مشهد انجام شده است. این تحقیق از نوع تحقیقات پیمایشی است جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم، مدارس ناحیه دو آموزش و پرورش شهر مشهد می باشد. روش نمونه گیری در پژوهش مورد نظر به صورت نمونه گیری در دسترس انجام شد. هر آزمودنی به ترتیب پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس را که به صورت آنلاین در اختیار آن ها قرار گرفت، تکمیل کردند. پرسشنامه انگیزش پیشرفت توسط هرمنس (۱۹۷۰) ساخته شد. فرم نهایی پرسشنامه دارای ۲۹ گویه است سؤال ها به صورت چهار گزینه ای است حداقل و حداکثر نمرات ۲۹ و ۱۱۶ است (داداشی، ۱۳۸۰؛ به نقل از فرشلاف گلدوز، ۱۳۸۴). نمره بالا نشان دهنده انگیزش پیشرفت بالا است. هرمنس (۱۹۷۰) برای محاسبه روایی از روایی محتوا که اساس آن پژوهش قبلی درباره انگیزه پیشرفت را تشکیل می داد، استفاده کرد. او ضریب همبستگی هر سؤال را با رفتارهای پیشرفت گرا، اعتبار آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی را به روش آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش کرده است. روایی نیز از طریق همبستگی بین این پرسشنامه و آزمون اندریافت موضوع بررسی شده است. در مرحله نخست به قصد تحلیل داده های بدست آمده، از روش های آمار توصیفی برای بدست آوردن شاخص های توصیفی متغیرها در پژوهش استفاده شد. در مرحله بعدی برای بدست آوردن ارتباط بین متغیرها از تی دونمونه مستقل استفاده شد در این مطالعه منظور از شبکه های اجتماعی مجازی تلگرام، واتساپ و اینستاگرام می باشد. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد شده استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش

است که اکثریت دانش‌آموزان در شبکه‌های اجتماعی عضویت دارند و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیری مثبت دارد این یافته‌ها با پژوهش‌های موحذزاده و همکاران (۱۳۹۵) هم خوانی ندارد زیرا وی در پژوهش خود گفته بود که بین پیشرفت تحصیلی، پرخاشگری کلی، پرخاشگری کلامی، فیزیکی، خشم و خصومت دو گروه دانش‌آموزان استفاده کننده و عدم استفاده از فضای مجازی تفاوت معنادار وجود دارد. به طوری که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استفاده کننده کمتر از دانش‌آموزانی است که از فضای مجازی نمی‌کنند. هم چنین نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیق شجاعی و همکاران (۱۳۹۱)؛ زندونایان و همکاران (۱۳۹۲)؛ آپل و همکاران (۲۰۱۴)؛ شرما و همکاران (۲۰۱۷) و لی و همکاران (۲۰۱۷) همخوانی ندارد. همچنین، بین پیشرفت تحصیلی دو گروه دانش‌آموزان استفاده کننده و عادی از فضای مجازی تفاوت معنادار وجود دارد. از آنجا که میانگین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استفاده کننده بشر با بکارگیری امکانات مطابق با پیشرفت علم و دانش زمینه شکوفایی جوامع را فراهم می‌سازد. امروزه نقش فضای مجازی در بهتر شدن زندگی انسان امری انکارناپذیر است وسیله‌ای که هر روز نسبت به گذشته پیشرفت چشمگیری کرده است، حال در بین جوامع، جامعه‌ای پیشرفته است که بتواند آموزش و پرورش خود را متناسب با این پیشرفت همگام سازد و با بهره‌مندی از آموزش نوین (آموزش الکترونیکی) بیشتر شدن انگیزه دانش‌آموزان نسبت به تحصیل و یادگیری امری طبیعی است با توجه به نتیجه به دست آمده می‌توان گفت اثر فضای مجازی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر مثبت و معنی‌دار بوده است در عصری که ارتباطات حرف نخست را در زندگی بشر می‌زند ایجاد هرگونه محدودیتی در زمینه‌ی پیشرفت ارتباطات خطایی جبران‌ناپذیر محسوب می‌شود. استفاده‌ی صحیح از اینترنت و پرهیز از زیاده‌روی می‌تواند در تقویت انگیزش و پیشرفت تحصیلی موثر باشد. استفاده از فضای مجازی در آموزش پرورش و مدارس اگر با کنترل معلم و آموزش صحیح استفاده از اینترنت به دانش‌آموزان همراه باشد باعث افزایش انگیزه‌ی تحصیلی و گرایش دانش‌آموزان

بیشترین درصد پاسخگویان ۳۷,۲٪ طبقه خود را متوسط و کمترین درصد ۲۸,۱٪ نیز طبقه اجتماعی خود را بالا گزارش کرده‌اند.

تحلیل‌های استنباطی

بین پیشرفت دانش‌آموزان با کاربری فضای مجازی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۲. آماره‌های توصیفی پیرامون میزان انگیزه پیشرفت بر حسب گروه کاربران و غیرکاربران فضای مجازی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
۱۹۰	۳,۹۰۵۳	۰,۸۱۴۶۷	۰,۵۹۱۰
۱۹۰	۱,۹۹۸۵	۰,۸۴۶۶۲	۰,۰۶۱۴۲

جدول ۳. نتایج آزمون تی تست پیرامون انگیزه پیشرفت بر حسب گروه کاربران و غیر کاربران فضای مجازی

عدد تی	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲۲,۳۷۰	۳۷۸	۰,۰۰۰

نتایج آزمون تی تست حاکی از آن است میزان انگیزه پیشرفت و مولفه‌های آن بر حسب گروه کاربران و غیر کاربران فضای مجازی متفاوت می‌باشد، زیرا سطح معنی داری بدست آمده ۰/۰۰۰ کمتر از ۰/۰۵ است و بنابراین نتیجه می‌گیریم که میانگین انگیزه پیشرفت در بین کاربران کمتر از غیر کاربران بوده است و این رابطه به لحاظ آماری نیز معنی‌دار شده است.

نتیجه‌گیری

از ژانویه ۲۰۲۰، میزان استفاده جهانی از شبکه‌های اجتماعی ۴۹ درصد بود. پیش‌بینی می‌شود که در مورد توسعه زیرساخت‌ها و در دسترس بودن دستگاه‌های موبایل ارزان قیمت، بازارهای دیجیتالی کمتر توسعه‌یافته با مناطق دیگر جلب کنند. در حقیقت، بیشتر رشد جهانی رسانه‌های اجتماعی به دلیل استفاده روزافزون از دستگاه‌های تلفن همراه است. علاوه بر این، اطلاعات به دست آمده از این مطالعه می‌تواند نه تنها برای متخصصان پزشکی بلکه برای تحقیقات علوم اجتماعی نیز مفید باشد. نتایج حاکی از آن

همین ترتیب باید جگونگی بکارگیری این فناوری در دروس مختلف مورد توجه و بررسی واقع شده و به بهترین شکل در شبکه‌های اجتماعی بکار گرفته شود. پیشنهاد می‌شود صاحب‌نظران و مجریان در عرصه‌ی فناوری ارتباطات به همکاری با محققان در اجرای تحقیقات علمی مرتبط با فضاهای اجتماعی مجازی ترغیب شوند. در نهایت، آنچه از اهمیتی مضاعف برخوردار است، توجه سیاستگذاران حوزه فناوری ارتباطات و فضای مجازی به نیازهایی است که نوجوان و جوانان در تلاشند تا آن‌ها را از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی، تأمین و ارضا کنند. اما به کارگیری از شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند فرصتی برای بهبود فرایند تدریس و یادگیری باشد همانطور که در مطالعه **Metshali** و همکاران از گفتگوی آنلاین به عنوان یک استراتژی در آموزش استفاده شد و دانشجویان می‌توانستند با یکدیگر گفتگو کنند نتیجه تحقیق گویای تفاوت یادگیری آنها با دیگرانی بود که این امکان برایشان وجود نداشت در پژوهش حاضر می‌توان به عواملی خارج از کنترل پژوهشگر که باعث بوجود آمدن محدودیت‌هایی در پژوهش شده است اشاره کرد: پژوهش حاضر بین دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه ناحیه دو از شهر مشهد بود و طبق گزارش پرسشنامه‌ها شرکت‌کنندگان از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه بودند بنابر این در تعمیم این نتایج به سایر دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی و سطوح آموزشی باید احتیاط کرد و توصیه می‌شود به غیر از مطالعات تطبیقی مطالعات دقیق‌تر طولی در ارتباط با موضوع پژوهش بین دو جنس مؤنث و مذکر در سطوح مختلف آموزشی انجام گیرد که بسیار مفید و ارزشمند می‌باشد.

به مدرسه می‌شود. اینترنت در جامعه ما هنوز به دلیل تأخیر فرهنگی و نبود سواد کافی اینترنتی میان کاربران، کارکردهای اصلی و مهم خود را به دست نیآورده است. در این میان، وظیفه‌نخبگان و آگاهان به اینترنت و دل‌سوزان فرهنگی این است که به کمک نشریه‌ها یا تألیف و ترجمه کتاب‌های کارآمد و به روز در این راه، چگونگی استفاده درست از این فضا را آموزش دهند و کاربران را با سایت‌های سودمند و آموزنده و کارکردهای مثبت این پدیده ارتباطی آشنا سازند. با توجه به نقش شبکه‌های اجتماعی در جامعه‌پذیری پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و با توجه به عرصه سیاست‌گذاری فضای مجازی در ایران باید برنامه‌های برای ارتقای فرهنگی داشته باشیم و آموزش‌های لازم برای ارتباطات فضای مجازی برای نوجوانان از طریق رسانه‌ها، خانواده و نهادهای آموزشی، در نظر بگیریم. در واقع امری ضروری است که مدارس با همکاری مراکز مشاوره به اطلاع رسانی دقیق در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی و آثار مختلف آن در ابتدای ورود دانش‌آموزان به مدرسه اقدام نمایند و با توجه به رایج بودن بعضی از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین دانش‌آموزان لازم است با نظارت مسئولین و ارگان‌های زیربند محتوای این شبکه‌ها متناسب با شرایط فرهنگی و اجتماعی جامعه اصلاح شود. دست‌اندرکاران آموزشی از نتایج آخرین پژوهش‌های صورت گرفته در رابطه شبکه‌های اجتماعی و استفاده آنها در فرایند آموزش یادگیری مطلع گردند قطعاً فناوری‌های جدید با به همراه آوردن فرصت‌های مناسب در جهت استعدادها و علایق شخصی دانش‌آموزان به بهبود نظام آموزشی مدارس کمک می‌کند و می‌توان از این شبکه‌های اجتماعی با توجه به کارکردهای مختلفی که دارند در دروس مختلف اجرا کرد. به

منابع

۱. آقاجانی سعید، اسدی نوقایی احمدعلی، (۱۳۸۱)، نظریه مشاوره و روان درمانی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
۲. ابراهام مزلو و خودشکوفایی. نویسنده: ال. پتری، هربرت؛ مترجم: مطهری طشی، جمشید؛ مجله: معرفت « شهریور ۱۳۸۲ - شماره ۷۶۹ (ISC صفحه - از ۹۴ تا ۱۰۰).
۳. اخوان، پیمان، رحیمی، اکبر (۱۳۹۱) شناسایی و رتبه‌بندی عوامل انگیزشی موثر بر اشتراک دانش در یک سازمان پژوهشی-صنعتی فصلنامه مدیریت نوآوری دوره ۱، شماره ۲ - شماره پیاپی ۲ زمستان صفحه ۱۳۵-۱۰۷.
۴. امیری، مقصود، انتظار، علی، و مرتجی، نجمه سادات (۱۳۹۵) الگوی رفتار اشتراک دانش متخصصین ایرانی در شبکه های اجتماعی تخصصی: شناسایی شاخص ها. مجله تعامل انسان و اطلاعات، شماره ۳، صفحات ۸۱-۶۷.
۵. بندریان، مهدی و بندریان، رضا (۱۳۹۲)، تعیین عوامل موثر بر ارزش نوآوری های فناوریانه فرایندی در صنعت نفت با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی (pls). فصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی.
۶. پور جمشیدی، مریم (۱۳۸۶) بررسی تأثیر آموزش به کمک شبکه های اطلاع رسانی بر پیشرفت تحصیلی درس ادبیات فارسی دانش آموزان پایه اول راهنمایی شهرستان تهران. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ویژه نامه علوم تربیتی، دوره بیست و ششم، شماره سوم، پائیز، پیاپی ۵.
۷. تافلر. آلوین (۱۳۸۵) موج سوم. مترجم: شهین دخت خوارزمی. تهران، ناشر: علم.
۸. خسروانی، گلثوم، ۱۳۹۵، بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، سومین کنفرانس بین المللی یافته های نوین علوم و تکنولوژی، قم.
۹. دونکن تیمس (۱۳۸۵)، مترجم: کامبیز پارتازیان، فضای مجازی، هویت و جامعه منبع: باشگاه اندیشه - ۱۳۸۵
۱۰. رحمانی، عبدالرزاق و عبدالوهابی، مرضیه و جلالی فرد، سعیده و محمدی، رویا، ۱۳۹۹، بررسی آمادگی الکترونیکی
- استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی در یادگیری مهارت های زبان (مطالعه موردی زبان عربی دانشجویان دانشگاه شیراز)
۱۱. رضوانی، الهام، ۱۳۹۶، تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر جامعه پذیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان چالوس، دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد
۱۲. روشه گی، تغییرات اجتماعی، (۱۳۷۰) ترجمه منصور وثوقی، تهران: نشر نی
۱۳. شیخزاده، مصطفی، مهرمحمدی، محمود (۱۳۸۰) نرم افزار آموزش ابتدایی بر اساس رویکرد سازنده گرایی و سنجش میزان اثربخشی آن.
۱۴. صادقی ده چشمه ای، ستار و هارونی، سکینه، ۱۳۹۵، تأثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر کیفیت ارتباطات جوانان ۱۵ - ۳۰ سال محله وازیچه (اصفهان)، کنگره بین المللی توانمندسازی جامعه در حوزه مدیریت، اقتصاد، کارآفرینی و مهندسی فرهنگی، تهران.
۱۵. عاملی، سعید رضا (۱۳۸۷)، مطالعات شهر مجازی تهران، رویکرد تحلیلی به فضاهای عمومی، تهران، ناشر: آوای قلم-۱۳۸۷.
۱۶. عدلی پور، صمد (۱۳۹۱) تحلیل جامعه شناسی شبکه های مجازی بر هویت اجتماعی کاربران جوان شهر اصفهان.
۱۷. فرشباف، گلدوز. (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی والدین با انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سوم راهنمایی شهر تبریز. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تبریز.
۱۸. فیضی حسین، محمدی هیوا، رحمانی مهیلا، احمدی سیدمجتبی (۱۳۹۸) بررسی ارتباط استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، نشریه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد دوره ۱۴، شماره ۱؛ از صفحه ۲۶ تا صفحه ۳۵.

engineering student in the university of Maiduguri, borno state, Nigeria. IJCSI International Journal of Computer Science Issues, 2016; 13(1)

30. McClelland, David, C. (1961). The Achieving Society. Princeton, NJ: Van Nostrand.

31. Meeting the challenges of evidence-based policy: the Campbell collaboration. Petrosino A, Boruch RF, Soydan H, Duggan L, Sanchez-Meca J. Ann Am Acad Pol Soc Sci. 2001;578:14-34.

32. Networked privacy: how teenagers negotiate context in social media. Marwick AE, Boyd D. New Media Soc. 2014;16:1051-1067.

33. NI, Ismail S, Seman TNAT, et al. https://www.japsonline.com/admin/php/uploads/1110_pdf.pdf J Appl Pharm Sci. 2013;3:76-81.

34. Social media and higher education: An international perspective. Bartosik-Purgat M, Filimon N, Kiygi-Calli M. Econ Sociol. 2017;10:181-191.

35. Social networking site use: linked to adolescents' social self-concept, self-esteem, and depressed mood. Neira CJB, Barber BL. Aust. J. Psychol. 2014;66:56- [Google Scholar]

36. The impact of online social networking on adolescent psychological well-being (WB): a population-level analysis of Korean school-aged children. Kim HH. Int J Adolesc Youth. 2017;22:364-376.

۱۹. کریمیان، فاطمه و رحمت‌زهی، خدانظر، ۱۳۹۷، بررسی تاثیر فضای مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، یازدهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.

۲۰. گل‌محمدی، احمد (۱۳۸۶) جهانی‌شدن، فرهنگ، هویت تهران، نشر نی - ۱۳۸۶.

۲۱. مرادی، شهاب؛ رجب‌پور، مجتبی؛ کیان ارثی، فرحناز؛ حاجلو، نادر و رادبخش، ناهید (۱۳۹۳). انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی. فرهنگ در دانشگاه اسلامی. ۴(۱۰).

۲۲. مرتضی اکبری، پیمان دولت‌شاه، مزگان دانش (۱۳۹۷) - تاثیر شبکه‌های اجتماعی آنلاین بر عملکرد نوآوری کسب و کارهای خانگی: با تبیین نقش میانجی ظرفیت نوآوری فصلنامه نوآوری و ارزش‌آفرینی.

۲۳. نعمتی، محمد علی (۱۳۹۲) بررسی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان دانشجویان دانشگاه‌های دولتی تهران، فصلنامه نوآوری و ارزش‌آفرینی، صفحه ۶۴-۴۷.

24. Is social media bad for mental health and wellbeing? Exploring the perspectives of adolescents. O'Reilly M, Dogra N, Whiteman N, Hughes J, Eruyar S, Reilly P. Clin Child Psychol Psychiatry. 2018;23:601-613.[PubMed] [Google Scholar]

25. Green, M. R. (2016). The impact of social networks in the development of a personal sports brand, Sport, Business and Management: An International Journal, 6(3), 274 - 294.

26. Social media use and mental health among young adults. Berryman C, Ferguson C, Negy C. Psychiatr Q. 2018;89:307-314. [PubMed] [Google Scholar]

27. Slavin, R.E. (2006). Educational psychology (3rd ed.) Practice (8th ed.). New York: Pearson.

28. Stress among preclinical medical students of University Sultan Zainal Abidin. Rahman.

29. Fori E, the effects of social networking sites on the academic performance of the

